

Nr 609

Av herr Nilsson i Gävle m. fl., om total avrustning.

(Lika lydande med motion nr 486 i Första kammaren)

I samband med den sittande försvarsutredningens arbete har debatten om det svenska militära försvarets roll i svensk säkerhetspolitik på nytt blossat upp. Utgångspunkterna för en omprövning av vårt nuvarande försvars inriktning och målsättning sägs vara förändringarna i utrikes- och militärpolitiken, tillsammans med det samhällsekonomiska läget.

Vid föregående års riksdag hemställdes i motionsparet I: 157 och II: 208 att 1965 års försvarsutredning allvarligt och fördomsfritt skulle ges i uppdrag att pröva svensk militär avrustnings påbörjande under 1960-talet med sikte på att denna avrustning skulle genomföras steg för steg under fem år.

I motionen hänvisades till den FN-rapport om en avrustnings ekonomiska och sociala konsekvenser, som utarbetats av en kommission tillsatt av FN:s dåvarande generalsekreterare Dag Hammarskjöld, i vilken ett av de första kapitlen inleds med följande: »Insikten om att avrustningsfrågan är viktig — lika viktig som mänsklighetens överlevande — finns över hela världen.»

Ett exempel på detta är den resolution som 1959 års generalförsamling antog, där frågan kallas »den viktigaste världen står inför i dag» och där man uttrycker en förhoppning att åtgärder ledande till allmän och total avrustning under effektiv internationell kontroll skall utformas i detalj och bli föremål för överenskommelse så snabbt som möjligt. Denna känsla av trängande aktualitet beror främst på existensen av ett hot mot mänskligheten, som vuxit till ett hot om massförintelse. Men det beror också delvis på medvetandet om att de resurser som möjliggör hotet och många andra resurser, använda för mindre klart destruktivt militärt bruk, tas bort från uppgiften att lätta bördor och berika livet för enskilda och för samhället.

Avrustning skulle med nödvändighet få en gynnsam inverkan på utvecklingen av de internationella relationerna, framhåller kommissionen. Den minskade internationella spänningen skulle skapa en god utgångspunkt för sänkning av tullmurar och för en modifikation av existerande handelsöverenskommelser och handelsvaror. Stor betydelse skulle en avrustning kunna få genom att möjliggöra en markerad ökning i tillväxttakten för de resurser som avsättes till investering för produktiv utveckling i de underutvecklade länderna.

Om det önskvärda i att världen kommer fram till en allmän och total avrustning torde en överväldigande majoritet vara överens. Trots de stora ansträngningar som gjorts har det emellertid visat sig mycket svårt att

komma fram till praktiska resultat. Vissa framsteg har emellertid gjorts, varav det viktigaste är det partiella förbudet mot kärnvapenprov. De långvariga förhandlingar som bedrivits i olika sammanhang, senast inom FN:s nedrustningskonferens i Genève, har fört fram till viktigt material och vissa lösningar, som kan komma till användning i framtiden, men har icke förmått lösa de svåra knutar som hittills hindrat avgörande åtgärder för nedrustning.

F. n. synes det omöjligt att få till stånd internationell total avrustning. Detta ger dock icke Sverige rätt att fortsätta sitt deltagande i den militära kapprustningen. Det är ej längre enbart traditionella pacifistiska kretsar som kräver att enskilda stater skall inleda militär avrustning. Med utgångspunkt i rationellt och förnuftsmässigt tänkande, utan anknytning till den gamla radikalpacifismens avståndstagande från våld i varje situation, ifrågasättes det militära försvarets betydelse för ett alliansfritt land, där social stabilitet råder.

I atomåldern har varje slag av konventionellt försvar blivit meningslöst. Ett tredje världskrig, i vilket stormakterna sätter in kärnvapen, kommer inte att skilja mellan krigförande och neutrala, militärer och civila, fronter och uppland. Atomsvamparna skulle sprida död och förintelse över hela jorden och all mänsklig civilisation riskera att gå under. Kärnvapnens tillkomst har gett mänskligheten de tekniska möjligheterna att begå kollektivt självmord på några få timmar. Befintliga kärnvapenlager är tillräckliga för att utplåna den moderna civilisationen.

Monopolkapitalets rustningsprofiter är en av de främsta drivkrafterna för Sveriges deltagande i kapprustningen. Samtidigt som de årliga miljardinvesteringarna i militär materiel — attackflyg, stridsvagnar och andra tyngre vapen — givit monopolkapitalisterna miljonvinster har de blivit ett avgörande hinder för samhället att tillgodose angelägna civila behov: bostäder, daghem, skolor, sjukhus.

Avrustning kan inte genomföras omedelbart och i ett sammanhang. Efter erforderliga förberedelser bör det dock vara möjligt att under en flerårsperiod, med början före år 1970, helt avveckla det konventionella militärväsendet, dels genom att i ett första skede avbryta produktionen av tyngre krigsmateriel, liksom av all sådan av anfallskaraktär, dels genom att annullera kontrakt med rustningsindustrier utomlands.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger 1965 års förvarsutredning i uppdrag att som alternativ utreda och framlägga förslag om total avrustning i enlighet med vad som i denna motion anförts.

Stockholm i januari 1967

Henning Nilsson (k)

Sven Hector (k)

Gustav Lorentzon (k)

Gösta Andersson (k)

Gunvor Ryding (k)